

Z A K O N

O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O UDŽBENICIMA

Član 1.

U Zakonu o udžbenicima („Službeni glasnik RS”, broj 27/18), u članu 1. stav 1. reči: „i dodatnih nastavnih sredstava”, zamenjuju se rečima: „i obaveznog i dodatnog nastavnog sredstva”.

Član 2.

Naziv iznad člana 3. i član 3. menjaju se i glase:

„Obavezno i drugo nastavno sredstvo

Član 3.

„Nacionalna čitanka je obavezno nastavno sredstvo za sve učenike osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja koji nastavu pohađaju na srpskom jeziku.

Nacionalna čitanka koristi se u cilju razvijanja ličnog i nacionalnog identiteta, razvijanja svesti i osećanja pripadnosti Republici Srbiji, poštovanja i negovanja srpskog jezika i maternjeg jezika, tradicije i kulture srpskog naroda i nacionalnih manjina na prostoru Republike Srbije, razvijanja interkulturalnosti, poštovanje i očuvanje nacionalne i svetske kulturne baštine.

Nacionalna čitanka obuhvata sadržaje programa predmeta srpski jezik, odnosno srpski jezik i književnost, svet oko nas, priroda i društvo, istorija, geografija, likovna kultura i muzička kultura, u skladu sa planom i programom nastave i učenja za određeni razred, odnosno ciklus osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja.

U skladu sa stavom 2. ovog člana čitanka obuhvata sadržaje predmeta:

- 1) prvog i drugog razreda osnovnog obrazovanja i vaspitanja;
- 2) trećeg i četvrtog razreda osnovnog obrazovanja i vaspitanja;
- 3) svih razreda drugog ciklusa osnovnog obrazovanja i vaspitanja;
- 4) svih razreda srednjeg obrazovanja i vaspitanja.

Drugo nastavno sredstvo je nastavno sredstvo koje doprinosi ostvarivanju ciljeva datog predmeta, prati udžbenik i može da se koristi za savladavanje, proveru i proširivanje znanja stečenih korišćenjem udžbenika i za samostalni rad učenika i koje je usklađeno sa programom predmeta i, zavisno od predmeta i razreda, može biti:

- 1) radna sveska;
- 2) zbirka zadataka;
- 3) geografski atlas, istorijski atlas, zidna karta i sl.;
- 4) zbirka tekstova, reprodukcija dokumenata, umetničkih dela, fotografija, ilustracija, crteža i sl.;
- 5) notni zapis;
- 6) digitalni zapis;
- 7) praktikum za vežbe;
- 8) audio zapis;
- 9) audio-vizuelni zapis;

- 10) materijal za konstruktorsko oblikovanje;
- 11) gramatika i rečnik za strani jezik.”

Član 3.

U članu 10. posle stava 4. dodaju se st. 5-10. koji glase:

„Sredstva za finansiranje pripreme i nabavke nacionalne čitanke za sve učenike osnovnih i srednjih škola koji ostvaruju obrazovno-vaspitni rad na srpskom jeziku obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

Način i rokove dodele i vraćanja udžbenika i nacionalne čitanke koji se finansiraju sredstvima iz budžeta utvrđuje Vlada.

Sredstva za finansiranje nabavke i dodele, odnosno sufinansiranje nabavke i dodele udžbenika i priručnika iz stava 1. ovog člana, mogu se obezbediti i u budžetu jedinice lokalne samouprave.

Nadležni organ jedinice lokalne samouprave bliže određuje uslove, kriterijume, način i postupak finansiranja, odnosno sufinansiranja iz budžeta jedinice lokalne samouprave.

Jedinica lokalne samouprave sredstva iz stava 6. ovog člana može realizovati preko organizacionog oblika čiji je osnivač.

Jedinica lokalne samouprave o svojoj odluci da finansira, odnosno sufinansira nabavku i dodelu udžbenika i priručnika iz stava 1. ovog člana, obaveštava ministarstvo najkasnije do 1. februara tekuće kalendarske godine za narednu školsku godinu.”

Član 4.

U članu 11. stav 2. tačka 1) menja se i glasi:

„1) udžbenik na jeziku i pismu nacionalne manjine, preveden sa srpskog jezika ili izvorno pisan na jeziku i pismu nacionalne manjine;”.

Tačka 5) menja se i glasi:

„5) udžbenik za predmete u gimnazijama i srednjim stručnim školama koje pohađa manje od 2% učenika i polaznika od ukupnog broja učenika i polaznika u generaciji koja pohađa isti program”.

Stav 4. menja se i glasi:

„Izdavač udžbenika dužan je da učestvuje u obezbeđivanju sredstava za izdavanje niskotiražnih udžbenika u iznosu 2% ostvarenih neto prihoda od prodatih udžbenika u prethodnoj kalendarskoj godini i da navedena sredstva obračuna i uplati u budžet Republike Srbije, najkasnije do 30. aprila tekuće godine.”

Stav 5. menja se i glasi:

„Izdavač udžbenika koji izdaje sve niskotiražne udžbenike koje su škole izabrale za korišćenje prema članu 34. st. 3, 4, 5. i 11. ovog zakona i koji su tom izdavaču odobreni u skladu sa ovim zakonom, nije u obavezi da učestvuje u obezbeđivanju sredstava iz stava 4. ovog člana.”

Posle stava 5. dodaje se novi stav 6. koji glasi:

„Izdavač udžbenika koji izdaje deo niskotiražnih udžbenika koje su škole izabrale za korišćenje prema članu 34. st. 3, 4, 5. i 11. ovog zakona i koji su tom izdavaču odobreni u skladu sa ovim zakonom, ima pravo na umanjenje sredstava iz stava 4. ovog člana koje se utvrđuje primenom načela srazmernosti.”

Dosadašnji stav 6. koji postaje stav 7. menja se i glasi:

„Vlada, u skladu sa raspoloživim sredstvima budžeta Republike Srbije, donosi odluku o sufinansiranju pripreme i/ili nabavke niskotiražnih udžbenika koje izdaje centar za niskotiražne udžbenike.”

Dosadašnji stav 7. koji postaje stav 8. menja se i glasi:

„Odluka iz stava 7. ovog člana donosi se do 1. septembra tekuće godine za narednu školsku godinu.”

Dosadašnji st. 8. i 9. postaju st. 9. i 10.

Član 5.

U članu 14. stav 1. posle reči: „preduzeće”, dodaju se reči: „registrovano za delatnost izdavanja udžbenika čiji je osnivač Republika Srbija”.

Posle stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

„Nacionalnu čitanku iz člana 3. ovog zakona, izdaje javni izdavač.”.

Dosadašnji st. 2–4. postaju st. 3–5.

Član 6.

Posle člana 14. dodaje se novi član 14a koji glasi:

„Član 14a

Javni izdavač obrazuje autorski tim za pripremu nacionalne čitanke i to pojedinačno za svaki nivo izrade nacionalne čitanke.

Javni izdavač raspisuje javni poziv za izbor članova autorskog tima za pripremu nacionalne čitanke.

Autorski tim čine lica sa integritetom i autoritetom u oblasti za koju su izabrani.

Javni izdavač raspisuje i javni poziv za izbor članova recenzentske komisije na isti način kao i za izbor članova autorskog tima za pripremu nacionalne čitanke.”

Član 7.

U članu 16. posle stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

„Planom udžbenika, za sve razrede, predviđena je i nacionalna čitanka.”

Dosadašnji st. 2–11. postaju st. 3–12.

U dosadašnjem stavu 9. koji postaje stav 10. reči: „st. 4, 6. i 7.”, zamenjuju se rečima: „st. 5, 7. i 8.”

Član 8.

U članu 22. stav 4. tačka 4) menja se i glasi:

„4) saglasnost izdavača da će omogućiti školi i nastavnicima da bez naknade koriste sadržaje udžbenika koji je izabrala njihova škola, radi prilagođavanja udžbenika obrazovnim potrebama učenika;”.

Stav 6. menja se i glasi:

„Recenzentska komisija iz stava 5. ovog člana ima najmanje tri člana iz reda stručnjaka za odgovarajuću oblast za koju se dostavlja rukopis udžbenika, pri čemu jedan član obavezno mora da bude nastavnik visokoškolske ustanove ili naučni savetnik odgovarajućeg instituta, a jedan član iz reda nastavnika koji neposredno učestvuju u izvođenju nastave.”.

Posle stava 6. dodaje se novi stav 7. koji glasi:

„Recenzentska komisija za nacionalnu čitanku ima najmanje pet članova, pri čemu dva člana obavezno moraju da budu nastavnici visokoškolske ustanove ili naučni savetnici odgovarajućeg instituta, a tri člana obavezno moraju da budu iz reda nastavnika koji neposredno učestvuju u izvođenju nastave.”.

Dosadašnji st. 7–17. postaju st. 8–18.

U dosadašnjem stavu 13. koji postaje stav 14. reči: „st. 11. i 12.”, zamenjuju se rečima: „st. 12. i 13.”

U dosadašnjem stavu 17. koji postaje stav 18. broj: „16.”, zamenjuje se brojem: „17.”

Član 9.

Član 23. menja se i glasi:

„Član 23.

Stručnu ocenu kvaliteta rukopisa udžbenika (u daljem tekstu: stručna ocena) daje komisija koju iz reda zaposlenih obrazuje Zavod, odnosno Pokrajinski zavod, bez prava na naknadu.

Stručnu ocenu kvaliteta nacionalne čitanke daje komisija koju iz reda zaposlenih obrazuje Zavod, bez prava na naknadu.

Ukoliko u Zavodu, odnosno Pokrajinskom zavodu nisu zaposlena lica sa odgovarajućim obrazovanjem, angažovaće se druga stručna lica za odgovarajuću oblast za koju je dostavljen rukopis udžbenika, odnosno rukopis nacionalne čitanke.

Zavod, odnosno Pokrajinski zavod dostavlja Ministarstvu, odnosno Pokrajinskom sekretarijatu stručnu ocenu u roku od 90 dana od dana prijema rukopisa od strane Ministarstva.

Zavod, odnosno Pokrajinski zavod će pre donošenja stručne ocene, ukoliko rukopis sadrži nedostatke, jednom vratiti izdavaču rukopis udžbenika na doradu, odnosno rukopis nacionalne čitanke, uz obrazloženje svih uočenih nedostataka, radi njihovog otklanjanja.

Izdavač ima mogućnost da otkloni uočene nedostatke i tako ispravljen rukopis, u tri primerka u elektronskoj i štampanoj formi, vrati Zavodu, odnosno Pokrajinskom zavodu u roku od osam dana od dana prijema rukopisa na doradu. Rok za ispravku nedostataka ne uračunava se u rok iz stava 4. ovog člana.

Ukoliko izdavač ne dostavi korigovan tekst rukopisa udžbenika u roku iz stava 6. ovog člana, smatra se da je odustao od zahteva za odobravanje rukopisa udžbenika, o čemu Zavod, odnosno Pokrajinski zavod obaveštava Ministarstvo, odnosno Pokrajinski sekretarijat.

Zavod, odnosno Pokrajinski zavod na osnovu obrazložene stručne ocene, daje predlog da se prihvati ili odbije zahtev za odobravanje rukopisa.

Tokom postupka davanja stručne ocene udžbenika u elektronskom obliku nije dozvoljeno vršiti izmene. Ukoliko komisija Zavoda utvrdi da se u udžbeniku u elektronskom obliku vrše izmene u periodu od podnošenja zahteva za odobravanje udžbenika do vraćanja udžbenika na doradu ili donošenja stručne ocene (ukoliko se udžbenik ne vraća na doradu), zahtev za odobravanje udžbenika se odbija.

Predlog iz stava 8. ovog člana, zajedno sa obrazloženom stručnom ocenom, Zavod, odnosno Pokrajinski zavod dostavlja Ministarstvu, odnosno Pokrajinskom sekretarijatu i izdavaču. Zavod, odnosno Pokrajinski zavod dostavlja Ministarstvu odnosno Pokrajinskom sekretarijatu i primerak ispravljenog rukopisa udžbenika iz stava 6. ovog člana.

Sve stručne ocene objavljuju se na zvaničnoj internet stranici Zavoda, odnosno Pokrajinskog zavoda u roku od 15 dana od dana donošenja rešenja o odobravanju rukopisa udžbenika.

Ukoliko Zavod, odnosno Pokrajinski zavod ne dostavi Ministarstvu, odnosno Pokrajinskom sekretarijatu stručnu ocenu, ministar, odnosno pokrajinski sekretar, u roku od osam dana od dana isteka roka za dostavljanje stručne ocene, zahteva od Zavoda, odnosno Pokrajinskog zavoda da u roku od tri dana od dana prijema zahteva dostavi stručnu ocenu.

Izuzetno, ukoliko Zavod, odnosno Pokrajinski zavod ni u dodatnom roku iz stava 12. ovog člana, ne dostavi stručnu ocenu, ministar, odnosno pokrajinski sekretar će u roku od osam dana od dana isteka dodatnog roka obrazovati komisiju za pripremu stručne ocene iz reda odgovarajućih stručnjaka. Komisija dostavlja ministru, odnosno pokrajinskom sekretaru stručnu ocenu u roku od 20 dana od dana prijema rukopisa.

Na osnovu stručne ocene komisije iz stava 12. ovog člana, ministar, odnosno pokrajinski sekretar u roku od osam dana donosi rešenje o prihvatanju ili odbijanju rukopisa udžbenika.

Sredstva za rad komisije iz stava 12. ovog člana padaju na teret sredstava Zavoda, odnosno Pokrajinskog zavoda.

Bliže uslove i kriterijume za izbor drugih stručnih lica iz stava 2. ovog člana i odgovarajućih stručnjaka iz stava 12. ovog člana propisuje ministar.”

Član 10.

U članu 25. posle stava 3. dodaju se novi st. 4–6. koji glase:

„Zavod, odnosno Pokrajinski zavod, može pre donošenja stručnog mišljenja, ukoliko je komisija uočila da postoje nedostaci, jednom vratiti izdavaču rukopis priručnika, dodatno nastavno sredstvo, didaktičko sredstvo ili didaktičko igrovno sredstvo na doradu, uz obrazloženje svih uočenih nedostataka, radi njihovog otklanjanja.

Izdavač ima mogućnost da otkloni uočene nedostatke i tako ispravljen rukopis, u tri primerka u elektronskoj i štampanoj formi, vrati Zavodu, odnosno Pokrajinskom zavodu u roku od osam dana od dana prijema rukopisa na doradu.

Ukoliko izdavač ne dostavi korigovan rukopis priručnika, dodatno nastavno sredstvo, didaktičko sredstvo ili didaktičko igrovno sredstvo u roku iz stava 5. ovog člana, smatra se da je odustao od zahteva za odobravanje rukopisa priručnika, dodatnog nastavnog sredstva, didaktičkog sredstva ili didaktičkog igrovnog sredstva.”

Dosadašnji st. 4–6. postaju st. 7–9.

U dosadašnjim st. 4. i 5. koji postaju st. 7. i 8. broj: „45”, zamenjuje se brojem: „60”.

Član 11.

U članu 28. stav 1. posle reči: „Ministar odobrava rukopis udžbenika”, dodaju se zapeta i reči: „odnosno nacionalne čitanke,”.

Član 12.

U članu 34. stav 1. menja se i glasi:

„Škola udžbenike bira iz kataloga udžbenika i o izboru udžbenika obaveštava savet roditelja.”

U stavu 6. posle reči: „Ministarstvu,“, dodaju se reči: „odnosno nadležnoj školskoj upravi,“.

Stav 7. menja se i glasi:

„Izdavač u roku od osam dana od dana prijema obaveštenja iz stava 6. ovog člana, obaveštava Ministarstvo da li će sam prevesti i izdati izabrani udžbenik. Ukoliko izdavač ne izdaje izabrani udžbenik ministar obaveštava javnog izdavača, koji je u obavezi da ga prevede, odnosno da ga pripremi i izda kao udžbenik koji je izvorno pisan na jeziku i pismu nacionalne manjine.“

U stavu 10. posle reči: „Ministarstvu“, dodaje se zapeta i reči: „odnosno nadležnoj školskoj upravi,“, a broj: „60“, zamenjuje se brojem: „30“.

Stav 15. menja se i glasi:

„Konačna odluka o udžbenicima koji će se koristiti u nastavi obavezujuća je i objavljuje se na vidnom mestu u školi i na zvaničnoj internet stranici škole.“

Član 13.

U članu 38. stav 1. tačka 6) reči: „31. marta“, zamenjuju se rečima: „30. aprila“.

Član 14.

U članu 43. stav 1. tačka 3) tačka se zamenjuje tačkom i zapetom.

Dodaje se tačka 4) koja glasi:

„4) ne uplati u budžet Republike Srbije sredstava za izdavanje niskotiražnih udžbenika u propisanom iznosu i propisanom roku (član 11. st. 4. i 6.).“

Član 15.

Javni izdavač raspisaće javni poziv za izbor autorskog tima za pripremu nacionalne čitanke u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Korišćenje nacionalne čitanke u osnovnim i srednjim školama počće od školske 2024/2025. godine.

Član 16.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije“.